

ÚR lívinum...

Fremmandur

EMIL ÚR LØNNIBERGI

LÆRDI MONIKU FØROYSKT

– TÁ IÐ TÚ SUM **FREMMANDUR** KEMUR TIL EITT **NÝTT LAND**, **RÆÐUR** UM AT **LÆRA** SEG **MÁLID** SUM **SKJÓTAST**, SIGUR **MONIKA STAUSS JOENSEN**, SUM ER **ÆTTAÐ ÚR SVEIS** OG FLUTTI TIL **FØROYA** FYRI TREDIVU ÁRUM **SÍÐANI**

Monika Stauss Joensen er ættað úr Sveis og býr í Leirvík, har hon er gift og eigur 4 børn. Hon starvast dagliga á Føroya Musikkskúla. Í fjør gav hon gjøgnum Bókadeild Føroya Lærarafelag út bókina »Edelweiss og sólarkaffi – eitt sindur av hvørjum úr Sveis og úr Føroyum«. Í hesi greinarøð taka vit nøkur evni úr bókini, ið vit varpa meira ljós á.

SAMRØÐA

Eyðun Klakstein
eydun@socialurin.fo

Í bókini »Edelweiss og sólarkaffi«, sum Monika Stauss Joensen gav út fyri jól, eru stuttligir minnisbitar, forkunnug ommuráð, nemandi hugleiðingar, ítriv og uppskriftir. Alt er kryddað við familjumyndum og øðrum myndum.

Í bókini viðger Monika eisini ymisk evni úr sínum lívi, og í fyrri einum mánaði síðani tosaðu vit við hana um lagnur í sínum lívi. Hesaferð er evnið at vera fremmandur.

Monika er uppvaksin í Sveis og hevur búsett seg í Føroyum, og hon hevur upplivað, hvussu tað er at koma sum fremmandur í nýtt land at seta búgv, liva og møta nýggjum mentanum.

– Tað er ikki altíð lætt at flyta úr einum landi í annað, og serliga í fyrstani kann tað hava fleiri avmarkingar við sær. Mær dámar ógvuliga væl at hugna mær saman við vinum við at prátta, samskifta og skemta. Men tá tú knappuliga ikki skilur eitt einasta orð, sum verður sagt, kanst tú kenna teg uttanfyri og avbyrgda, sigur Monika og heldur fram smilandi:

– Kanska var tað heppið, at týska sangarinnan, Nicole, árið fyrri, sum eg flutti til Føroya, vann altjóða sangkappingina Eurovision við sanginum »Ein bisschen Frieden«. Fleiri ferðir, tá eg fór til handils og skuldi keypa

Úr »Edelweiss og sólarkaffi« við Monika Stauss Joensen

ost ella okkurt annað og spurdi »Do You understand English or German?«, kom svarið alt fyrri eitt: »Ein bisschen Frieden«. Tað var jú í og fyrri seg deiligt; tað er bara tað, at »Frieden« ikki er so lætt er at keypa, um tað so bara var »ein bisschen«.

Hitti føroyskan mann

Orsøkin til, at Monika kom til Føroya at búgva, var, at hon hitti føroyskan mann. Tey giftust í Føroyum og búsettust her.

– Eg hevði gott arbeiði í Sveis, nógvar góðar vinir og sjálvandi tosaðu vit aftur og fram, hvar vit vildu búsetast og um møguleikarnar hjá okkum báðum á

hvørjum staði, Sveis og Føroyum. Tað hevði ikki verið lætt hjá manni mínum at fáa arbeiði í Sveis sum útlendingur og útlærdur skipsførari. Hann sigldi tá við einum Mærsk – skipi og hevði hildið fram at sigla úti. Í Sveis er ikki vanligt, at mennirnir eru leingi burtur, og vikuskifti plagar man at hava saman sum familja. Mær dámdi einki tankan, at eg skuldi vera so nógv einsamøll, serliga ikki um vikuskiftini, um hann til dømis var 3 mánaðir burtur. Tí ynsksti eg at royna – í øllum førum eina tíð – at búgva í Føroyum. Eisini ynsksti eg at læra tað føroyska málið og at koma at kenna hansara bakgrund. Hevði eg ikki

funnið meg til rættis her í Føroyum, høvdu vit ivaleyst flutt til Sveis.

Tað var eitt heilt annað samfelag enn dagsins, ið Monika flutti til í Føroyum fyrra partin av áttatiárumum.

– Tað er púra víst, at samfelagið er nógv broytt. Á øllum økjum er ein stór broytin hend. Í musikkskúlanum var t.d. einkin barsilskipan, tá eg fekk mitt fyrsta barn. Eg fekk at vita, at eg bert skuldi koma aftur til arbeiðis, tá eg orkaði. Lítið vitandi um slík viðurskifti, og hvussu tað var, at hava lítið barn, var eg við ringara samvirka í nakrar vikur heima og fór so aftur til arbeiðis eftir eina heldur ringa føðing. Men aftaná eg hevði fingið næsta barnið, var barsilskipanina ornað, greiðir hon frá.

Dummaði seg

Skiftið frá sveisiska samfelagnum til tað føroyska kundi eisini skapa trupulleikar, tá ið Monika fór til handils.

– Her dummaði eg meg mangan. Ein dagin fingi vit døgurðagestir, og eg ætlaði mær at gera nakað serligt og hugsaði at gera lasanju. Í handlinum royndi eg at greiða frá, hvat lasanju-plátir var fyrri nakað og vísti á ein pakka av spaghetti og segði, at lasagneplátur var mest sum lík hesum, men samanhangandi og í plátuformi. Men lítið hjálpti, og eg mátti bara staðfesta at sumt, sum eg var von við at keypa heima í Sveis, var ókent í Føroyum mitt í 80- unum.

– Lasanjan, sum vit fingi tann

MYND: KRISTFERD TYRIL, MOMO